

ע"נ 49056-05-10

קבוע ליום 4.4.11

בפני וע' בראשות כבוד

השופטת יעקובוביץ

בפני ועדת הערעורים לפי חוק הנכים

(תגמולים ושיקום) התשי"ט – 1959

בבית משפט השלום בראשל"צ

המערער:

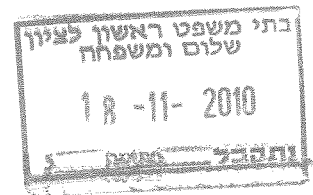
ע"י ב"כ עוה"ד אלי סבן /או מורן שוחט-משה

/או לימור בריק /או אהרון ארליך

/או מיכל קריסטל.

מרח' אבן גבירול 124 (מגדל המאה), תל-אביב 62038.

טלפון: 03-5221444 ; פקס: 03-5220033

- נ ג ד -

ק צ ין ה ת ג מ ו ל י ם

המשיב:

ע"י ב"כ מפרקליטות מחוז תל-אביב (אזרחי)

רחוב הנרייטה סולד 1, תל אביב-יפו

נימוקי ערעור

ערעור זה נסוב על החלטת המשיב מיום 21.04.10 לפיה נדחתה תביעתו של המערער להכרתו כנכה צה"ל בנימוק כי "בהסתמך על חומר ההוכחות שברשותי הגעתי למסקנה כי החבלה מיום 01.05.75 אירעה כתוצאה מהתנהגות רעה וחמורה מצידך. לפיכך, בהתאם לסעיף 9 בחוק, לא יחולו עליך הוראות חוק זה המקנות טובות הנאה כלשהן".

מצ"ב החלטת המשיב כנספח א'.

ואלה נימוקי הערעור:

1. המערער יטען כי התנהגותו אינה עולה כדי "התנהגות רעה וחמורה" כמצוין בסעיף 9 לחוק הנכים.

בית משפט השלום בראשון לציון

ע"נ 49056-05-10 ע.מ.י. נ' משהב"ט אגף השיקום קצין תגמולים

ועדת ערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט - 1959

בפני כב' השופטת שלומית יעקובוביץ, אב"ד
דר' קנובל, חבר
עו"ד שגיב, חבר

ע.מ.י.

המערער

נגד

קצין התגמולים

המשיב

ה ח ל ט ה

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

עסקינן בערעור על החלטת המשיב מיום 21.4.10 לפיה נדחתה תביעתו של המערער להכרת זכות על פי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט - 1959 (להלן: "החוק") בקביעה כי החבלה מיום 1.5.75 (צ"ל: "11.5.75" - ש.י.) ארעה "כתוצאה מהתנהגות רעה וחמורה", בנסיבות בהן חלה הוראת סעיף 9 לחוק, השוללת זכאותו של המערער לזכויות.

העובדות הצריכות להכרעה

1. המערער יליד שנת 1957 גויס ביום 17.2.1975 לשירות חובה בצה"ל.
2. "ביום 11.5.1975 בשעות הערב לאחר שחבריו של המערער "ליחידה שכבו לישון נטלי" המערער "מחברו ליחידה רובה וטען בו כדור אותו הוציא קודם לכן ממחסנית שהיתה במקום. לאחר שוידא כי הנשק אינו נצור כוון את הנשק לעבר רגלו ולחץ על ההדק. הקליע שנורה פגע בשליש התחתון של רגלו השמאלית שלי" המערער (ראה גזר הדין של בית הדין הצבאי המחוזי מיום 11.9.75 - נספח א3 לסיכומי המשיב) (להלן: "החבלה").
3. המערער הועמד לדין, הואשם בעבירה של הטלת מום לפי סעיף 100 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו - 1955 וכפר בה.
- 3.1 ביום הדין הודיע ב"כ התביעה הצבאית כי לא יביא ראיות להוכחת האישום וביקש להרשיע את המערער על יסוד הודאתו בעבירה של הפעלת נשק ללא סמכות, עבירה לפי סעיף 85 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו - 1955.

בית משפט השלום בראשון לציון

ע"נ 49056-05-10 ע.מ.י. נ' משהב"ט אגף השיקום קצין תגמולים

ועדת ערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט - 1959

- 1
- 2 3.2 בית הדין הצבאי קיבל את הודאתו של המערער "ובהעדר הוכחות לעבירה שלפי סעיף 100"
- 3 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו - 1955 הרשיעו בעבירה לפי סעיף 85 (ראה הכרעת הדין של
- 4 בית הדין הצבאי המחוזי מיום 11.9.75 - נספח א3 לסיכומי המשיב).
- 5
- 6 3.3 בגזר הדין עמד בית הדין הצבאי על חומרת המעשה מחד ועל נסיבות חייו של המערער
- 7 ומצבו הנפשי מאידך ומצא לנהוג עמו לקולא.
- 8 על המערער הושת עונש של שמונה חודשי מאסר על תנאי בלבד (ראה גזר הדין של בית הדין
- 9 הצבאי המחוזי מיום 11.9.75 - נספח א3 לסיכומי המשיב).
- 10
- 11 4. ביום 29.7.08 הגיש המערער תביעה להכרת זכות לפי החוק במסגרתה ביקש לקבוע כי
- 12 החבלה שנחבל ביום 11.5.75 ארעה "תוך ועקב" השירות הצבאי (להלן: "התביעה") (ראה
- 13 מסמך 1 בתיק הרפואי).
- 14
- 15 4.1 תביעת המערער נדחתה כעולה מהחלטת המשיב מיום 21.4.10 (מסמך 86 בתיק הרפואי)
- 16 ומכאן ההליך שבפנינו.

המסגרת הנורמיטבית

- 17
- 18
- 19 1. בהתאם להוראת סעיף 9 לחוק הנכים לא יחולו הוראות החוק המקנות טובות הנאה כלשהן
- 20 על "נכה שהתנהגות רעה חמורה מצדו גרמה לנכותו".
- 21
- 22 2. בתי המשפט, בערכאות השונות ולאורך שנים, נדרשו לשאלת היקפו של הסייג הקבוע
- 23 בהוראת סעיף 9 לחוק הנכים וביקשו לגזור תחומיה של אותה התנהגות "רעה חמורה", ככל
- 24 שהדבר אפשרי.
- 25
- 26 בע"א 308/86 כרפיש נ' קצין התגמולים, פ"ד מא(3) 470 (להלן: "כרפיש") התווה כבי' השופט
- 27 גולדברג מבחן דו- שלבי, אובייקטיבי וסובייקטיבי, לאורו תיבחנה נסיבותיו של כל מקרה
- 28 ומקרה-
- 29 "סבורני, כי בבואנו לבחון אם נתמלאו יסודותיו של סעיף 9 רישא לחוק, עלינו ליתן את
- 30 הדעת, ראשית לכול, למבחן האובייקטיבי. רוצה לומר: האם לפי מבחני השכל הישר
- 31 נכנס המעשה כשלעצמו ובנסיבות שנעשה, למסגרת התנהגות רעה חמורה?
- 32 אולם יש שבכך לא סגי. שאפילו ענינו בחיוב על-פי המבחן האובייקטיבי, עדין אין אנו
- 33 משוחררים מן הבדיקה הסובייקטיבית, הבאה להתחקות אחר מצבו הנפשי של החייל
- 34 בעת מעשה, כל אימת שמועלית על-ידי 'טענת הגנה' הקשורה במצב נפשי.

בית משפט השלום בראשון לציון

ע"נ 10-05-49056 ע.מ.י. נ' משהב"ט אגף השיקום קצין תגמולים

ועדת ערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט - 1959

1

2 שאם לא כן, עלולים אנו לשלול ממנו את זכותו על- פי החוק, אף אם עשה מעשה שלא היה
3 מודע לו מחמת מום נפשי שבו, או שנעשה מתוך דחפים נפשיים שלא היתה לו שליטה
4 עליהם"

5

(ההדגשה שלי - ש.י.)

6

7 בענין חוסין (רע"א 7473/96 ניזאר בן מוחמד חוסיין נ' קצין התגמולים, פ"ד נא(4) 647) חזר
8 בית המשפט (השופט ביניש כתוארה אז) על המבחן הדו- שלבי שנקבע בענין כרפיש, תוך
9 שחידד וקבע כי "הבחינה הסובייקטיבית" לא תצמצם למצבי מום נפשי או לדחפים בלתי
10 נשלטים-

11

12 "משקבענו את טיבה של התנהגות המבקש מבחינה אובייקטיבית, עלינו לתת את הדעת
13 אף לבחינה הסובייקטיבית. בפסק דינו בענין כרפיש, מיין השופט גולדברג, כי בחינה זו
14 באה למנוע מצב שבו תישלל זכותו של חייל, אשר עשה מעשה מחמת מום נפשי שלקה בו
15 או מכוח דחפים נפשיים שלא הייתה לו שליטה עליהם.

16

17 דומני כי אין אלה אלא דוגמאות למצבים סובייקטיביים היכולים להאיר
18 התנהגות - שבאורח אובייקטיבי הינה "רעה חמורה" - באור שונה, וכבר עמד
19 הנשיא שמגר, בדונו בבקשה לדיון נוסף בענין כרפיש, על כך כי משמעות הדברים היא כי
20 אין מתכונת נוקשה וכי נותנים את הדעת למצבו האינדיווידואלי של מי שתובע את
21 זכויותיו על פי החוק"

22

(עמ' 657-658) (ההדגשה שלי - ש.י.)

23

24

מן הכלל אל הפרט

25

26

1. המבחן האובייקטיבי

27

ראשון לכל יש לבחון את עניינו של המערער בהיבט האובייקטיבי, במבחי השכל הישר.

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

בית משפט השלום בראשון לציון

ע"נ 49056-05-10 ע.מ.י. נ' משהב"ט אגף השיקום קצין תגמולים

ועדת ערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט - 1959

1

2

מסמכות בדרך השגרה", אשר אינם באים בגדרו של סעיף 9 לחוק (ראה ע"א 517/76 אליאב

3

נ' קצין התגמולים, פ"ד לא(1) 623, 625) אלא מעשה ירי מתוכנן מוכווו מטרחה-

4

5

"ביום א' היה לו (למערער - ש.י.) משפט והוא קיבל 7 על תנאי, הוא יצא מהמשפט והיה

6

מעוצבן כי רצה לצאת מחרמש ולא לחזור לסיני.

7

הוא לא נכלל ברשימת השמירה ועל כן הלך לישון. בשעה 23:00 בערך לפתע הוא ביקש

8

ממני את הנשק "סאלם תן לי את הנשק" בשביל מה לך הנשק שאלתי "אני רוצה לירות

9

בעצמי". הוא חיפש גם את החגור ואני אמרתי לו אין נשק ואין חגור לך לישון מחר בבקר

10

תכין מסדר בקר ותרגע, כי הוא היה בלחץ. שכב עוד פעם וחשב אז אני הנחתי את הראש

11

על הכרית ולפתע שמעתי רעש ..."

12

(הודעתו של טוראי סאלם - נספח א9 לסיכומי המשיב)

13

14

"ע' (המערער - ש.י.) היה מדוכא כל הזמן. ביום הראשון שהגענו לכאן הוא היה עצבני,

15

התלונן עליהם שזרקו אותו לסיני למרות שיש לו בעיות סעד בבית.

16

על היום הראשון הוא תפס נשק ורצה לירות בעצמו ... אמר לי שהוא הולך לעשות נפקדות

17

כדי שיוכלו לשחרר אותו. לקחו לו את הנשק כי פחדו מהאיום שלו להתאבד.

18

כששיחררו אותנו לישון הוא אמר עוד אני 90% נכנס הלילה לבי"ח ..."

19

(הודעתו של טוראי מימרן - נספח א11 לסיכומי המשיב)

20

21

דומה עלינו כי מעשה ירי זה נכון יהא לתארו "לא רק חוסר זהירות וחוסר סמכות אלא זדון

22

שסכנת נפשות בצדו" (ראה עניין חוסיין בעמ' 656).

23

24

בית הדין הצבאי עמד בגור הדין על חומרת המעשה ואין לנו אלא לאמץ קביעותיו בענין זה-

25

"נסיבותיו של המקרה ... מצדיקות ... כשלעצמם כליאתו של הנאשם (הוא המערער -

26

ש.י.) לתקופה ארוכה, אף אם הורשע ... בעבירה שאין עמה כוונה להטיל בעצמו מום הרי

27

שברי מתוך הנסיבות כי המדובר הוא במקרה שאין בינו לבין המקרה של הטלת מום

28

בכוונה הקבועה בסעיף 100 לחש"צ אלא כפסע בלבד"

29

30

המבחן הסובייקטיבי

31

משניתן על ידנו מענה חיובי ל"מבחן האובייקטיבי" נדרשים אנו לבחון מעשיו של המערער

32

מן ההיבט הסובייקטיבי בפריזמת הנסיבות האישיות, תוך התחקות אחר מצבו הנפשי.

33

34

בחקירתו במצ"ח (נספח א5-6 לסיכומי המשיב), בתצהיר שערך במסגרת הליך זה, אשר

35

שימש כעדותו הראשית (מע/1), ובחקירתו הנגדית גולל המערער את נסיבות חייו והקושי

בית משפט השלום בראשון לציון

ע"נ 49056-05-10 ע.מ.י. נ' משהב"ט אגף השיקום קצין תגמולים

ועדת ערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט - 1959

1

2 האישי אליו נקלע עם גיוסו לצה"ל, קושי אשר על פי תחושתו שלו לא זכה להתייחסות

3

הולמת מצד מפקדיו וממילא לפיתרון הולם-

4

5 "ברצוני לציין שאני מתגורר בבית ... שלושה חדרים ביחד עם עוד 12 נפשות ואבא שלי

6

7 עובד לבד ואחותי עובדת בשביל החתונה שלה וכאשר לא נענו לבקשה שלי (בקשה לתמיכה

8

9 בהורים - ש.י.) הדבר הרטיח (צ"ל: "הרתח" - ש.י.) אותי מאוד ולא ידעתי מה לעשות עד

10

11 שזה הגיע למצב הזה. ...

12

13 ברצוני לציין כי שיריתי בעצמי עקב כל המצב הזה ודיכאון נפשי עמוק בעיקר מכיוון שלא

14

15 התייחסו לבקשתי ולמצב המשפחתי הקשה שלי"

16

17 (הודעתו של המערער במצ"ח - נספח 6 לסיכומי המשיב)

18

19 "הנני בן למשפחה מרובת ילדים וקשת יום אשר טרם גיוסי עבדתי שעות רבות בכל יום על

20

21 מנת לסייע ולתמוך כלכלית במשפחתי ...

22

23 עם גיוסי לצה"ל הייתי חדור מוטיבציה להתגייס ועל אף מצבה הכלכלי של משפחתי לא

24

25 ביקשתי פטור משירות צבאי. ...

26

27 טרם גיוסי לצה"ל העלתי את הבקשה לסייע למשפחתי עקב מצבה הכלכלי, גם לאחר

28

29 גיוסי פניתי אל הגורמים הרלוונטים בצבא לקבלת עזרה עבור הורי ותמיכה כלכלית,

30

31 למרות פניותי הרבות הנושא לא טופל. ...

32

33 כתוצאה מגיוסי לצה"ל והיעדרותי המרובה מהבית, והעובדה שלא זכיתי לקבלת כל סיוע

34

35 צבאי, חשתי דאגה עצומה כלפי משפחתי בכלל והורי בפרט ...

36

37 כל אותה עת חשתי במצוקה נפשית קשה, הייתי חרד ודואג כלפי מצבה של משפחתי,

38

39 חשתי ניתוק והתקשתי לתפקד. ..."

40

41 (תצהירו של המערער מיום 15.11.10 - מע/1)

42

43 "ב' הש' יעקובוביץ: מה היתה מטרת הירייה הזאת? מה, מה היה המעשה הזה?

44

45 ת. כמו שבתצהיר שלי אני הסברתי, כל מה שקרה בבית, המשפחה,

46

47 המצב המשפחתי, האי היענות,,, של אנשים לשלוח אותי לקב"ן,

48

49 ללכת לפסיכיאטר, לעזור לי בבית, זה הייתה תקופה מאוד קשה,

50

51 זה היה תקופה דלת אמצעים של הורים עם 12 ילדים. ...

52

53 זה היה מוצא אחרון למעשה ... לעורר את העניין שיקשיבו לי,

54

55 ידברו אתי, ישלחו אותי למישהו שייתן, לעצה מקצועית, שיעזרו

56

57 לי, זה היה דבר אחרון שכנראה שחשבתי שזה המצב הנכון

58

59 לעשות, ... זה היה נאה לי המוצא האחרון שיכולתי לעשות, אף

60

61 אחד לא הקשיב לי, אף אחד לא שמע לי, ברחתי, אפילו הביאו

62

63 אותי לזה ...

בית משפט השלום בראשון לציון

ע"נ 10-05-49056 ע.מ.י. נ' משהב"ט אגף השיקום קצין תגמולים

ועדת ערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט - 1959

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34

...

עו"ד בילבסקי: הייתה לך מטרה?

ת. בשביל לעודד את העניין, לעודד את העניין שיעזרו לי"

(עמ' 5-6 לפרוטוקול ישיבת יום 14.2.12)

2.2 תיאורו של המערער את מצבו זוכה לתימוכין בהודעתו של טוראי מימרן, מי שהגדיר עצמו,

בזמן אמת, כחברו הקרוב של המערער -

"אני נמצא בקורס חרמש כשבועיים. ע' (המערער - ש.י.) היה מדוכא כל הזמן.

ביום הראשון שהגענו לכאן הוא היה עצבני, התלונן עליהם שזרקו אותו לסיני למרות שיש

לו בעיות סעד בבית ... אני הייתי מאוד קרוב אליו וניסיתי במשך כל הזמן לשכנע אותו

ולהוציא לו את הקריזה מהראש ..."

(נספח א 11 לסיכומי המשיב)

ואף שימש את בית הדין הצבאי כשיקולים לקולא עת נדרש לגזור דינו -

"הנאשם הינו השלישי מבין 11 ילדים. הוא נתון ללחצים עצומים בבית במיוחד מצד

אמו...

ניתן להאמין לנאשם כי עשה את אשר עשה גם משום ששרוי היה בדיכאון לאחר

שבקשותיו לתמיכה משפחתית לא נענו עד לאותו מועד"

2.3 לא זו אף זו.

בפני בית הדין הצבאי הוצגו חוות דעת רפואיות, אשר שפכו אור על אישיותו של המערער,

תוך קביעה בדבר אי התאמתו לשירות בצה"ל -

"את חוות דעתו (ס/3) מסיים הרופא באומרו כי הנאשם הינו "בחור חשדן ולמעשה

פאראנואידי שאינו מתאים לצה"ל בלי טיפול נפשי קודם". לא יפלא, איפא, כי הרופא

ממליץ על שינוי סוג בריאותו של הנאשם ל- 24 על פי סעיף ליקוי 23016 (ראה ס/2)"

2.4 כל שתואר לעיל, כמו גם התרשמותנו הבלתי אמצעית מהמערער, מאירים את

התנהגותו, אותה התנהגות שמצאנו כ"רעה חמורה" מן הפן האובייקטיבי, באור שונה,

כקריאת מצוקה, תחינה לעזרה מיידית של מי שנואש "יחשתי כי אין מוצא

למצב" - סעיף 18 ל- מע/1, "זה היה מוצא אחרון למעשה ... לעודד את העניין" - עמ' 6

לפרוטוקול ישיבת יום 14.2.12) וכוחותינו הנפשיים כלו, כשברקע הדברים אובחנה

בדיעבד אי התאמה אישיותית/נפשית לשירות בצה"ל.

בית משפט השלום בראשון לציון

ע"נ 10-05-49056 ע.מ.י. נ' משהב"ט אגף השיקום קצין תגמולים

ועדת ערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט - 1959

1

2 לפיכך, באנו לכלל דעה כי מעשיו של המערער, המונחים בבסיס תביעתו להכרת זכות, אינם
3 באים בגדר התנהגות "רעה חמורה" מן ההיבט הסובייקטיבי, כך שהוראת סעיף 9 לחוק
4 אינה חלה בעניינו.

5

6 3. בשולי החלטתנו אך לא בשולי הדברים מבקשים אנו לציין כי תמימי דעים אנו עם ב"כ
7 המשיב כי משיקולים של "מדיניות משפטית רצויה וראויה, אין להכיר בכך כי אדם שאיננו
8 מרוצה משיבוצו בצבא ו/או מתנאי שירותו, לוקח את החוק לידיו – פשוטו כמשמעו – ופוגע
9 בעצמו בכוונה תחילה ... יהא זכאי לקבלת הטבות ותגמולים ככל שנגרם לו נזק" ממעשיו
10 (סעיף 63 לסיכומי המשיב).

10

11 עם זאת וכפי שהובהר לעיל שוכנענו כי עניינו של המערער שונה, כפי שהיטיב בית הדין
12 הצבאי לתאר זאת בגזר הדין –

12

13 "איננו סבורים כי בנאשם זה ניתן להשתמש כבדוגמא להרתעת הרבים, באשר אין נתוניו
14 האישיים כאלו שיש בהם כדי לייצג אוכלוסיה ממוצעת של המשרתים בצה"ל"

14

15

16

סוף דבר

17

18 לאור כל האמור לעיל מורים אנו על קבלת הערעור וביטול החלטת המשיב מיום 21.4.10.
19 על המשיב לדון, איפוא, בתביעת המערער להכרת זכות לגופה.
20 המשיב ישא בהוצאות המערער ובשכר טרחת עו"ד בסך כולל של 8,775 ₪.

19

20

21

22 המזכירות תשלח החלטה זו לצדדים בדואר רשום + אישור מסירה.

22

23

24 ניתנה היום, י"ח תשרי תשע"ג, 4 אוקטובר 2012, בהעדר הצדדים

24

שלומית יעקובוביץ, שופטת

25

26

27

28

29

30